



FM: Latvijas preču eksports turpina izaugsmi

Publicēts: 14.01.2021.

[Jaunumi](#)

Par spīti būtiskam ārējā pieprasījuma kritumam un vājai ekonomiskai aktivitātei, ko izraisīja Covid-19 krīze gan Eiropas Savienībā (ES), gan pārējos Latvijai svarīgos noieta tirgos, Latvijas preču eksports turpina izaugsmi. Centrālās statistikas pārvaldes publicētie dati par Latvijas ārējo tirdzniecību liecina, ka preču eksporta vērtība 2020. gada novembrī bija par 9,1% augstāka salīdzinājumā ar iepriekšējā gada attiecīgo mēnesi. Tādējādi trešo mēnesi pēc kārtas Latvijas preču eksports uzrāda negaidīti strauju un noturīgu pieaugumu. Pagājušā gadā septembrī preču eksporta vērtība gada griezumā palielinājās par 13,0%, oktobrī par 7,7% un novembrī par 9,1%. Straujo eksporta izaugsmi pērnā gada rudenī veicināja graudaugu, eļļas augu sēklu, koksnes un koka izstrādājumu eksports, kā arī elektroiekārtu reeksporta kāpums.

2020. gada vienpadsmit mēnešos Latvijas preču eksports bija par 0,7% augstāks nekā 2019. gada attiecīgajā periodā. Eksporta pieaugums tieši rudens mēnešos mazināja Covid-19 negatīvo ietekmi uz ekonomisko aktivitāti, nedaudz palielinot kopējo preču eksporta vērtību. Pašreizējos pandēmijas apstākļos, kad ārējā tirdzniecība un ekonomiskā aktivitāte visā pasaulē ir būtiski sarukusi, šādu Latvijas preču eksporta sniegumu var vērtēt kā apmierinošu.

Līdz šim epidemioloģiskā situācija Latvijā bija labāka nekā lielākajai daļai ES valstu, kas ļāva ražojošajiem uzņēmumiem turpināt strādāt. Tādējādi Covid-19 krīze Latvijas preču eksportētājus skāra mazāk salīdzinājumā ar pārējām ES dalībvalstīm. 2020. gadā trešajā ceturksnī tikai piecām ES dalībvalstīm bija fiksēts preču eksporta pieaugums gada griezumā. Savukārt Latvijai bija fiksēts straujākais preču eksporta kāpums starp visām ES dalībvalstīm, pretstatā preču eksporta kritumam par 6,3% ES vidēji attiecīgajā laikā periodā.

Vienlaicīgi ir svarīgi norādīt, ka 2020. gada novembrī preču eksports salīdzinājumā ar oktobri ir samazinājies par 4,6%. Iepriekš preču eksporta kritums mēneša griezumā bija fiksēts 2020. gada aprīlī un maijā, kad bija fiksēts pirmais Covid-19 vīrusa uzliesmojums pasaulē. Pērnā gada nogalē gan Eiropā, gan pārējos pasaules reģionos paātrinājās koronavīrusa izplatība un valstis bija spiestas atkal ieviest stingrus ierobežojumus, līdzvērtīgus tiem, kuri bija pērnā gada pavasarī. Tādējādi preču eksporta dati par 2020. gada decembri un šā gada janvāri varētu nebūt tik pozitīvi kā pērnā gada rudenī.

Preču eksporta izaugsme 2020. gada novembrī bija fiksēta visās lielākajās preču grupās, izņemot lauksaimniecības un pārtikas preču grupā. Lielāko devumu eksporta izaugsme nodrošināja elektroierīces un mehāniskas iekārtas, to eksportam palielinoties par 24,2% jeb 48 miljoniem eiro. Šeit gan jāatzīmē, ka šo preču eksporta grupu labvēlīgi ietekmēja re-eksporta apjoma pieaugums, jo strauji pieauguma tempi bija fiksēti mobilu telefonu, monitoru un projektoru, kā arī elektronisko integrālo shēmu eksportā. Uz to norāda arī importa dati, jo visām iepriekš minētajām precēm bija fiksēts līdzvērtīgs importa pieaugums.

Otru būtiskāko devumu eksporta kāpumā 2020. gada novembrī nodrošināja koksnes un koka izstrādājumu eksports. Šīs preču grupas eksports palielinājās par 14,7% jeb 25 miljoniem eiro salīdzinājumā ar iepriekšējā gada novembri, ko labvēlīgi ietekmēja koksnes granulu un kokskaidu plātņu eksporta pieaugums uz Igauniju un Dāniju, un galvenokārt uz Apvienoto Karalisti. Koksnes un koka izstrādājumu eksporta vērtība uz Apvienoto Karalisti pieauga par 59,2% gada griezumā. Visticamāk tas ir saistīts ar to, ka vēl 2020. gada novembrī starp Apvienoto Karalisti un ES nebija panākta vienošanās par tirdzniecības nosacījumiem sākot no 2021. gada un nebija skaidrs, vai būs ieviesti muitas tarifi vai nē. Ņemot vērā to, ka Brexit pārejas periods beidzās 2020. gadā nogalē, Apvienotās Karalistes uzņēmumi vēlējās papildināt savas noliktavas, izmantojot tā brīža tirdzniecības nosacījumus. Šā gada sākumā Apvienotā Karaliste ir pilnībā izstājusies no ES, tomēr vēl 2020. gada decembra beigās bija panākta vienošanās, ka tirdzniecības tarifu nebūs. Ja vienošanās nebūtu panākta, tad abas puses sāktu tirgoties atbilstoši Pasaules Tirdzniecības organizācijas noteikumiem, kas paredz muitas tarifus daudzām precēm un citus šķēršļus. Ņemot vērā, ka tirdzniecības nosacījumi palika nemainīgi, tad, sākot no 2021. gada Lielbritānijas uzņēmumiem nebūs nepieciešamības steidzamības kārtā turpināt

papildināt savas noliktavas. Visticamāk 2020. gada decembrī koksnes eksports uz šo valsti palielināsies, tomēr turpmākajos mēnešos pieprasījumu pēc Latvijas koksnes un koka izstrādājumiem noteiks ekonomiskā situācija Apvienotajā Karalistē.

Par 19,6% jeb 17 miljoniem eiro pieauga ķīmiskās rūpniecības ražojumu eksports. Zīmīgi, ka eksporta pieaugums šajā preču grupā bija diversificēts un fiksēts farmaceitiskiem produktiem, mēslošanas līdzekļiem, ēteriskām eļļām un krāsu ekstraktiem un citām precēm. Šo preču grupu veido gan Latvijā ražotās preces, gan reeksportētās preces. Tomēr, balstoties uz Latvijas apstrādes rūpniecības datiem, ka ķīmisko vielu un produktu apgrozījuma apjoms 2020. gada novembrī kopumā ir palielinājies par 11,3%, var teikt, ka būtisku devumu šīs preču grupas eksporta kāpumā nodrošināja arī Latvijā ražotās preces.

Lauksaimniecības un pārtikas preču eksports 2020. gadā novembrī ir samazinājies par 2,1% jeb 6 miljoniem eiro, ko negatīvi ietekmēja alkoholisko dzērienu reeksporta kritums uz Krieviju un eļļas augu sēklu eksporta samazinājums uz Vāciju un Beļģiju. Alkoholisko dzērienu eksporta samazinājums uz Krieviju, kas ir galvenais noieta tirgus šai preču grupai, ir fiksēts astoto mēnesi pēc kārtas un ir saistīts ar vājāku pieprasījumu, kā arī rubļa vērtības krituma dēļ. Savukārt eļļas augu sēklu kritums visticamāk ir saistīts ar to, ka pērnā gada raža bija eksportēta galvenokārt augustā-oktobrī, jo šajos mēnešos eļļas augu sēklu eksports bija augošs. Lauksaimniecības un pārtikas preču eksporta kritumu nedaudz mazināja graudaugu eksporta pieaugums par 89,2%, ko ietekmēja kviešu un kviešu un rudzu maisījuma eksporta pieaugums saistībā ar augstu pērnā gada ražas apjomu.

<https://www.fm.gov.lv/lv/jaunums/fm-latvijas-precu-eksports-turpina-izaugsmi>